

SÚDNA RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

102/2018

UZNESENIE SÚDNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

z 30. apríla 2018

k podnetu podpredsedníčky vlády a ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky
č. 44671/2017-151 z 23. augusta 2017 a doplneného listom z 23. októbra 2017 -
návrh stanoviska,

Súdna rada Slovenskej republiky

po prerokovaní návrhu stanoviska k interpretácii Zásad sudcovskej etiky
podľa čl. V ods. 1 písm. a) Zásad sudcovskej etiky,

s c h v a ľ u j e

s t a n o v i s k o :

*V záujme správnej a jednotnej interpretácie a aplikácie zásad sudcovskej etiky na podnet podpredsedníčky vlády a ministerky spravodlivosti č. 44671/2017-151 z 23. augusta 2017 ohľadne jej návrhu o výklad článku III ods.1 Zásad sudcovskej etiky - Pravidlá etického správania sa sudcu vyplývajúce zo všeobecných zásad: **Sudca rešpektuje a presadzuje nezávislosť, bezúhonnosť, morálnu integritu a nestrannosť súdnictva a vyhýba sa nevhodnému správaniu či vystupovaniu vrátane takého, ktoré objektívne vzbudzuje dojem nevhodnosti, najmä čo konkrétne, resp. aké situácie je možné subsumovať pod „nevhodnosť správania, či vystupovania, vrátane takého, ktoré objektívne vzbudzuje dojem nevhodnosti“**,*

Súdna rada Slovenskej republiky

prijíma nasledujúci výklad článku III ods. 1 Zásad sudcovej etiky :

I.

*Nespochybnuje sa právo sudcu na **súkromný život**. Sudca nemá byť izolovaný od spoločnosti, v ktorej žije, pričom sa má podieľať na vytváraní rovnováhy medzi stupňom jeho zainteresovanosti v spoločnosti a potrebou, aby bol vnímaný ako nestranný a nezávislý. Sudca nenarúša svojím správaním sa v súkromí zásadu sudcovej nestrannosti, nezávislosti a hodnotu dôstojnosti výkonu sudcovej funkcie, čo znamená:*

- opatrnosť sudcu v osobnom a spoločenskom živote s cieľom zabrániť konfliktu záujmov, vyhýbanie sa narušeniu dôstojnosti sudcovej funkcie, zdržanlivosť v spoločenskom styku osvojením si „opatrení zdravého rozumu“;*
- nutnosť obmedziť okruh spoločenských kontaktov, t.j. vylúčiť z neho vedomé spoločenské kontakty s osobami – stranami súdneho konania, v ktorom sudca vykonáva svoju právomoc, ako aj s osobami spojenými s výraznými a všeobecne známymi morálnymi deficitmi z kriminálneho prostredia;*
- v rámci spoločenských kontaktov je potrebné rozlišovať pravidelné (intenzívne) kontakty a náhodné stretnutia na verejnosti, osobné stretnutia a stretnutia v prítomnosti ďalších osôb, ako odlišovať stretnutia vynútené zvláštnymi dôvodmi (napr. blízkym priateľským vzťahom v minulosti, či príbuzenským pomerom), ktoré môžu zakladať dôvod vylúčenia sudcu z prerokovania a rozhodovania vecí, nie však dôvody porušenia pravidiel sudcovej etiky;*
- sudca sa vyhýba nevhodnému správaniu, či vystupovaniu na verejnosti, ktoré by mohlo oprávnene vyvolať pohoršenie alebo pobúrenie, napríklad pre jeho opitosť, neprimerane rušivé správanie sa, agresivitu, neslušné vyjadrovanie sa alebo priame, či nepriame obťažovanie iných jednotlivcov; nemal by opakovane alebo sústavne konzumovať alkohol, prípadne hlučne a rušivo sa správať v takej miere, ktorá by mohla vyvolať zníženie dôvery v jeho schopnosť nezávisle a objektívne rozhodovať.*

II.

Sloboda prejavu sudcu je na rozdiel od „nesudcov“ obmedzená tým, že sudca musí vždy dbať na to, aby jeho vystúpenia (písomné či ústne) neohrozovali dôstojnosť sudcovskej funkcie, nespochybňovali dôveru v justíciu a jeho osobnú nestrannosť a nezávislosť, to znamená:

- sudca užíva slobodu prejavu so zdržanlivosťou vždy, ak by mohla byť ohrozená autorita a nestrannosť súdnej moci;
- obmedzenie sudcu pri realizácii slobody prejavu spočíva v povinnosti vždy vyjadrovať sa tak, aby zachoval vážnosť svojho úradu, nestrannosť a nezávislosť súdnictva, resp. povinnosť zdržať sa akéhokoľvek správania, konania alebo prejavu, ktoré by mohlo reálne ohroziť dôveru v jeho nestrannosť a nezávislosť, čo však nie je prípustné uplatňovať príliš rigidne, aby sudca nebol celkom vyradený zo spoločenského a občianskeho života, lebo musí byť vytvorená primeraná rovnováha medzi stupňom zainteresovanosti sudcov v spoločnosti a potrebou byť pri plnení úloh nezávislý a takým sa aj javiť;
- obmedzenie sudcových verejných vystúpení, v zásade na vystúpenia odborné a vedecké. Verejné vystúpenia sudcu by sa mali obmedziť na všeobecný výklad podaný kultivovanou formou, a to len výnimočne, v prípade dôvodnosti informovania verejnosti, na zdržanlivé a kompetentné oboznámenie verejnosti s konkrétnymi súdnymi rozhodnutiami;
- prípustnosť verejných vyhlásení sudcu v diskusiách týkajúcich sa vecí verejného záujmu, aj keď sú znepokojujúce, ak hodnotiace úsudky vychádzajú z dostatočného faktického podkladu a ak forma vyjadreného názoru nevybočí z medzí akceptovateľných na dosiahnutie sledovaného a spoločensky uznávaného cieľa;
- sudca by sa mal vo svojich verejných vyjadreniach vyhýbať používaniu a šíreniu dvojzmyselných, neúctivých, povýšeneckých, ironických, ponižujúcich, dehonestujúcich, vulgárnych, sexuálnych, násilných, či nenávistných prejavov a zachovať lojalitu voči základným princípom a hodnotám demokratického právneho štátu;
- vyznieva negatívne, ak sudca, ako strážca pravidiel, ktorými sa riadi demokratická spoločnosť a na základe ktorých pôsobí právny štát, zverejňuje, šíri a poskytuje príspevky s extrémistickým obsahom;

- je vylúčené, aby sudca komentoval prebiehajúce súdne konanie alebo poskytoval právne rady;
- sudca by sa mal vyhnúť verejnému obviňovaniu konkrétnych osôb z trestnej činnosti;
- nespochybňuje sa právo sudcu na politické názory, tieto je však povinný uplatňovať zdržanlivo a v takom rozsahu, ktorým sa neohrozí autorita a nestrannosť súdnej moci;
- sudca by sa mal vyhýbať politickým diskusiám, najmä ak sa netýkajú justície a nemal by dávať najavo všeobecnú podporu nejakému konkrétnemu politickému subjektu. Neplatí to, ak sudca realizuje ústavné právo na prístup k verejnej funkcii. Ak sudca pristúpi na svoju účasť vo verejných výmenách politických názorov môže spochybníť svoju vlastnú dôstojnosť (nepriamo aj dôstojnosť justície ako celku), pričom hrozí, že spochybní do budúca aj svoju nestrannosť. Sudca by nemal glosovať politické dianie a už vôbec nie neprimeranými jazykovými prostriedkami;
- za verejne prezentované vyjadrenia, ktoré v sebe nesú vecnú kritiku nemožno sudcu stíhať. Vecná kritika musí vychádzať z pravdivých skutočností. Aby kritika sudcu bola prípustná a akceptovateľná musí byť primeraná i formou (použitými výrazmi, tie nesmú byť neslušné, vulgárne a urážajúce ako aj formuláciami, či spojeniami) nevybočujúcou z medzí nutných a akceptovateľných na dosiahnutie sledovaného, a zároveň spoločensky uznávaného cieľa;
- ak sudca využíva sociálne siete alebo iné komunikačné prostriedky, nesmie ich prostredníctvom podnecovať k nenávisťi, neznášanlivosti, šíriť nepravdivé alebo lživé informácie, dezinformovať a urážať kohokoľvek, vrátane iných predstaviteľov verejnej moci, súdnej moci, prípadne povzbudzovať k prejavom extrémizmu.
- pri vzťahoch s médiami musí byť sudca opatrný. Mal by sa vyhýbať využívaniu akýchkoľvek vzťahov so žurnalistami a osobami informujúcimi verejnosť prostredníctvom médií, a to v záujme odstránenia možného nebezpečenstva ohrozenia jeho nezávislosti a nestrannosti v rozhodovaní.

Pri hodnotení prípustnosti prejavu sudcu treba okrem všeobecných kritérií týkajúcich sa prejavu, ako napr. či ide o skutkové tvrdenie alebo hodnotový súd, koho sa prejav týka a aké môže mať dôsledky, alebo či

uložená sankcia nebude mať odradzujúci efekt, zohľadniť aj kritériá špecifické pre sudcov. Medzi nimi je možné napr. uviesť, či sudca v prejave spomenul svoju funkciu, do akej miery prejav narušil nezávislosť a nestrannosť súdnictva, či dôveru verejnosti v nestranné a nezávislé rozhodovanie súdov, a konečne, či ide o radového sudcu alebo významného predstaviteľa súdnictva, ako napr. predsedovia súdov, ktorí všeobecne majú vo svojich prejavoch väčšiu voľnosť.

III.

Súdna rada Slovenskej republiky pri interpretácii článku III ods. 1 Zásad sudcovskej etiky vychádzala **zo Zásad sudcovskej etiky prijatých Súdnou radou SR dňa 17.12.2015, príloh k týmto zásadám a z toho, že chápe profesijnú etiku**

- ako deklaráciu ochoty sudcov voči spoločnosti obmedziť svoje správanie, predovšetkým za účelom kvalitného a nezávislého výkonu súdnej moci,
- ako prejav sebauvedomenia a sebaregulácie sudcov s cieľom zvýšiť dôveru verejnosti v justíciu,
- ako normy profesijnej etiky, ktoré by mali mať univerzálnu platnosť, širokú akceptovateľnosť a legitimitu,
- ako nástroj, ktorý má byť hľadaný a nachádzaný samotnými sudcami.

Stanovisko k interpretácii článku III ods. 1 Zásad sudcovskej etiky je preto potrebné považovať za všeobecný návod pre sudcu ako sa správať v záujme posilnenia dôvery v súdnictvo a pomoc pri riešení v ňom obsiahnutých otázok sudcovskej etiky, pričom môže byť v závislosti od vývoja noriem správania sa, ako aj od podnetov na interpretáciu zásad sudcovskej etiky v budúcnosti dopĺňané.

Overovateľ: JUDr. Michal Mišík

JUDr. Lenka Praženková
p r e d s e d n í ě k a
Súdnej rady Slovenskej republiky